ئىسلام بىلەن ئىلىم-پەن بىر يەردىن چىقالامدۇ؟

بىلىمخۇمار
2014-يىلى 5-ئاينىڭ 18-كۈنى

ئىسلام بىلەن ئىلىم-پەننىڭ مۇناسىۋىتى مەسىلىسى كۆپلىگەن قېرىنداشلار قىزىقىدىغان تېمىلارنىڭ بىرى. مەن ھازىرغىچە ئوخشىمىغان كىشىلەرنىڭ بۇ جەھەتتىكى ئوخشىمىغان كۆز-قاراشلىرىنى خېلى كۆپ ئاڭلاپ كەلدىم. ئەمما ماڭا ئۆز كۆز-قاراشلىرىنى بايان قىلغانلار دىنىي زىيالىيلار بولماستىن، ئۆزىگە باشقا ساھەنى كەسىپ قىلغان قېرىنداشلار ئىدى. مەن يېقىندا ياسىر قازىنىڭ بۇ ھەقتىكى بىر قىسقا لېكسىيىسىنى ئۇچراتتىم. مەن ئۇنىڭ دېگەنلىرىنى ئۆزۈم ئۇچۇن مۇۋاپىق كۆرۈپ، ئۇلارنى بىر يازما شەكلىدە قېرىنداشلارغا سۇنۇش قارارىغا كەلدىم. بۇ لېكسىيە ئاران 9 مىنۇتلۇق بولۇپ، مەزمۇنى ئىخچام ئىكەن، ئەمما نۇرغۇنلىرىمىزنىڭ سوئالىغا جاۋاب بېرەلەيدىكەن. ياسىر قازى بۇ لېكسىيىنى لوندون ئۇنىۋېرسىتېتىدا سۆزلىگەن بولۇپ، بۇ نۇتۇقنىڭ سىن ھۆججىتى تورغا 2013-يىلى 13-يانۋار كۈنى قويۇلغان ئىكەن [1].

مەن مەزكۇر يازمىدا ئاساسلىقى ياسىر قازىنىڭ ئاشۇ لېكسىيىسىنىڭ مەزمۇنىنى تونۇشتۇرىمەن. ئەگەر ئۆزۈمنىڭ سۆزىنى قوشۇپ قويماقچى بولسام، ئۇنى بىر «ئىلاۋە» شەكلىدە قوشۇپ قويىمەن. شۇنىڭ بىلەن بىللە، مەزكۇر تېمىغا ئۆزۈمنىڭ ئالدىنقى تېمىسىدىكى [2] مەزمۇنلارنى تولۇقلايدىغان، ئامېرىكا باشلانغۇچ مەكتەپلىرىدىكى «ئىلىم-پەن مۇسابىقىسى» (Science Fair) ھەققىدىكى ئازراق مەزمۇننىمۇ قوشۇپ قويىمەن.

1. ئىسلام ۋە ئىلىم-پەن: ياسىر قازى لېكسىيىسى

بىز ئىسلامدا دىن بىلەن ئىلىم-پەننىڭ مۇناسىۋىتى ھەققىدە بىر نەرسە دېمەكچى بولساق، مۇنداق بىر نەرسىنى ئالدىنقى شەرت قىلىپ تەكىتلىشىمىز كېرەك: ھەقىقىي پەن بىلەن قۇرئاندىكى نوپۇزلۇق تېكىستلەر (actual science and authoritative text of quran) ئوتتۇرىسىدا ھېچ قانداق توقۇنۇش مەۋجۇت ئەمەس. شۇڭلاشقا بۇ مەسىلىدە مۇنداق ئىككى شەرتلەر مەۋجۇت: بىرىنچى شەرت، پەن 100 پىرسەنت ھەقىقىي، رىئال ياكى ئەمەلىي بولۇشى كېرەك. يەنى پەن 100 پىرسەنت ئىسپاتلىنىپ بولغان بولۇشى كېرەك. مەسىلەن، دۇنيانىڭ يۇمىلاق بولىدىغانلىقىنى، يەر شارىنىڭ قۇياشنى ئايلىنىپ ھەرىكەت قىلىدىغانلىقىنى بىز ھەممىمىز بىر ھەقىقەت دەپ بىلىمىز. ئىككىنچى شەرت، قۇرئاندىكى مەزمۇنمۇ ئىنتايىن ئېنىق بايان قىلىنغان بولۇشى كېرەك. ئەگەر قۇرئاندا سۆزلەنگەننىمۇ ئىنتايىن ئېنىق بايان قىلىنغان مەزمۇن بولىدىكەن، ئۇ ھەرگىزمۇ پەنگە زىت كەلمەيدۇ.

ئەگەر قۇرئان بىلەن پەن ئوتتۇرىسىدا توقۇنۇش مەۋجۇت بولىدىكەن، بۇ توقۇنۇش مۇنداق 3 سېنارىيىنىڭ بىرسىگە توغرا كېلىشى مۇمكىن:

(1) مەلۇم بىر نەرسە پەن ۋە ئىسلامنىڭ ھەر ئىككىسىدە تېخى رەسمىي جەزملەشتۇرۇلۇپ، ياكى ئىسپاتلىنىپ بولالمىغان. بۇنىڭ بىر مىسالى تاشقى پلانېتا ئادەملىرى. ھېچ قايسىمىز تېخى بىرەر تاشقى پلانېتا ئادەملىرىنى كۆرۈپ باقمىدۇق. ئۇلار مەۋجۇتمۇ-ئەمەسمۇ دېگەن نەرسە تېخى رەسمىي ئىسپاتلىنىپ باقمىدى. بۇنداق ئەھۋالدا پەنچىلەر بىلەن دىنچىلار قانداق قاراشقا ئىشەنسە بولۇۋېرىدۇ. مەسىلەن، پەنچىلەر تاشقى پلانېتا ئادەملىرى يوق دەپ، ئىسلامچىلار بار دېسە بولۇۋېرىدۇ. چۈنكى، بۇنداق ئەھۋالدا دىن بىلەن پەننىڭ ھەر ئىككىسى ئۇنداق بىر ئىشنى جەزملەشتۇرۇپ بولالمىغان.

ئىلاۋە: NASA دىكىلەر مۇنداق ئىككى نەرسىگە ئىشىنىمىز: (1) تاشقى پلانېتىدا چوقۇم باشقا جانلىقلار بار. كائىناتتا تەخمىنەن 200 مىليارد گالاكسى (يۇلتۇزلار توپلىرى) بار بولۇپ، بىز ياشاۋاتقان سامان يولى گالاكسىنىڭ ئۆزىدىلا تەخمىنەن 200 مىليارد يۇلتۇزلار بار. ھازىرغىچە تاشقى پلانېتىلاردىن جەمئىي 1700 دىن كۆپرەكى بايقاپ بولۇندى. (2) تاشقى پلانېتا جانلىقلىرى بىزدەك ئەقىللىق ئەمەس بولۇشى مۇمكىن، شۇڭا ئۇلار تېخىچە بىزنى ئىزدەپ كېلىپ بولالمىدى. بىز ئۇلارنى 1977-يىلىدىن باشلاپ ئىزدەۋاتىمىز.

(2) بىر نەرسە پەندە ئىسپاتلاپ بولۇنغان، ئەمما دىندا ئۇنداق ئەمەس بولۇپ، دىندا ئۇنى ھەر خىل چۈشەندۇرۇشكە بولىدۇ. دىندا ئۇنچىۋالا ئېنىق بايان قىلىنمىغان. بۇنداق ئەھۋالدا قۇرئاندىكى ئېنىق بولمىغان ئايەتنىڭ ئورنىنى پەننى چۈشەنچە ئېلىشقا يول قويۇش كېرەك (allowing science to trump ambiguous verses of Quran). مەسىلەن، ئوتتۇرا ئەسىر ئىسلامىدىكى بىر قىسىم ئەقىدىشۇناسلار «يەر شارى يۇمىلاق ئەمەس، تۈز» دېگەن. ئىبنى تەيمىيەنىڭ ئىدىيىسى جىق ئىلگىرىلەپ كەتكەن بولۇپ، ئۇ «ئۆلىمالار بىلەن ئاسترونومىيە ئالىملىرى ئوتتۇرىسىدا يەر شارىنىڭ يۇمىلاقلىقى ھەققىدە پىكىر بىرلىكى بار» دېگەن. ئەمما يەنە بىر قىسىم ئۆلىمالار «يەر شارى تۈز» دېگەن. ئۇلارنىڭ ئاساس قىلىپ كۆرسەتكىنى قۇرئاندىكى بىر ئايەت بولۇپ، ئۇنىڭدا «يەر شارى بىر كەڭرى جاي» (The Earth is a vast place) دېيىلگەن. يەنى، قۇرئاندا مۇنداق دېيىلگەن: «(زېمىننىڭ ئۈستىدە مۇقىملىشىشىڭلار ۋە كەڭ تۇزلەڭلىكلەرگە زىرائەت تېرىپ پايدىلىنىشىڭلار ئۈچۈن) زېمىننى بىسات قىلمىدۇقمۇ؟ (سۈرە نەبە 6-ئايەت)» . «كەڭرى جاي» دېگەن سۆزنى «تۈز كەتكەن يەر» دەپ چۈشەندۈرسىمۇ بولىدۇ. يەنە بەزىلەر «كەڭرى كەتكەن يەر» چوقۇم «تۈز كەتكەن يەر» بولۇشى شەرت ئەمەس، ئۇ يۇمىلاق بولسىمۇ بولۇۋېرىدۇ، دەيدۇ.

شۇڭلاشقا، مۇشۇنىڭغا ئوخشاش پەندە ئىسپاتلىنىپ بولغان، ئەمما قۇرئاندا ئېنىق بايان قىلىنمىغان مەسىلىگە يولۇققاندا، پەننىي چۈشەنچىگە يول قويۇش كېرەك.

يەنە بىر مىسال، ئاللاھ «ئادەملەر بىر قان قېتىشمىسى (colt of blood) دىن يارىتىلدى» دەيدۇ. يەنى، قۇرئاندا مۇنداق دېيىلگەن: «ئۇ ئىنساننى لەختە قاندىن ياراتتى» (96-سۈرە ئەلەق 2-ئايەت). بۇ يەردىكى ئەرەبچە «ئەلەق» دېگەن سۆز 11- ۋە 12-ئەسىرلەردە «قان قېتىشمىسى» دەپ تەرجىمە قىلىنغان. ئەمما، «ئەللاقا، يۇئەللىقۇ، مۇئەللاقا» دېگەن سۆزلەرنىڭ ھەقىقىي مەنىسى «ئېسىپ قويۇلغان، ساڭگىلاپ تۇرغان» دېگەننى بىلدۈرىدۇ. «لەختە قان» ياكى «قان قېتىشمىسى» نىڭ «ئەلەق» دەپ ئاتىلىشىدىكى سەۋەب، ئادەم يارىلىنىپ، تېرىدىن قان چىقىپ قېتىپ قالغاندا، ئۇ قېتىپ قالغان قاننىڭ ئادەم تېرىسىدىن ساڭگىلاپ تۇرىدىغانلىقىدىندۇر. شۇڭا ئەڭ دەسلەپىدە مۇسلىم مۇفەسسىرلەر «ئاللاھ ئادەمنى بىر دانە لەختە قاندىن ياراتقان»، دېگەن. ئەمما، ھازىر پەندە ئادەمنىڭ تۆرىلىشىدە بىر پارچە لەختە قاننىڭ رولى يوق، دېيىلىدۇ. شۇڭا، ئەگەر بىز ھازىر «ئەلەق» دېگەن سۆزنى ئوبدان تەكشۈرۈپ كۆرىدىغان بولساق، ئۇنىڭ يالغۇز «لەختە قان» دېگەن مەنىسى بار بولۇپلا قالماي، يەنە «ساڭگىلاپ تۇرغان» دېگەن مەنىسىمۇ بارلىقىنى بايقايمىز. شۇنىڭ بىلەن

دەيمىزكى، سۇبھانە ئاللاھ، ئۇلترا ئاۋاز ئۇسكۇنىلىرى ۋە قورساقنى يېرىپ تەكشۈرۈش ئىشلىرى يوق بولغان بۇرۇنقى بىر ۋاقىتتىلا ئاللاھ بالا ئانىسىنىڭ قورسىقىدا ساڭگىلاپ تۇرىدىغان بىر نەرسىدىن بولىدىغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويغان. يەنى ئاللاھ «مەن ئادەملەرنى بىر ساڭگىلاپ تۇرغان نەرسىدىن ياراتتىم»، دەيدۇ. دېمەك، بىز قۇرئاننى ھازىرقى زامان ئىلىم-پەنلىرىگە ئاساسلىنىپ تۇرۇپ قايتىدىن چۈشەندۈرسەك بولۇۋېرىدۇ. چۈنكى، تىل مۇشۇنداق قايتىدىن چۈشەندۈرۈش ئېلىپ بېرىشقا يول قويىدۇ.

(3) پەندە تولۇق ئىسپاتلىنىپ بولالمىغان، ئەمما قۇرئان ۋە سۈننەتتە ناھايىتى ئېنىق ئوتتۇرىغا قويۇلغان ئىشلاردا بىز قۇرئان بىلەن سۈننەت بويىچە ماڭىمىز. مەن تۈنۈگۈن ئاخشام ئىنسانلارنىڭ قانداق پەيدا بولغانلىقى ھەققىدە بىر لېكسىيە بەرگەن بولۇپ، ئۇنىڭ سىن ھۆججىتى تورغا قويۇلغان بولۇشى مۇمكىن. بۇ جەھەتتىكى پەنني كۆز-قاراش ئىنسانلار مايمۇنلاردىن تەرەققي قىلىپ ھاسىل بولغان، دېگەندىن ئىبارەت. بۇ بىر نەزەرىيە بولۇپ، ئۇ ئىنسانلارنىڭ پەيدا بولۇش جەريانىدىكى ئېنىق بولمىغان ئىشلارنى ئاشۇنداق چۈشەندۈرۈشكە تىرىشىدۇ. ئەمما، بۇ جەھەتتە قۇرئاندا ئىنتايىن ئېنىق بايان بار بولۇپ، ئىنسانلارنى ئاللاھ ئادەم ئاتىمىز بىلەن ھەۋۋا ئانىمىزدىن ياراتقان. بىز ئۈچۈن بۇ بىر پاكىت، بۇ بىر ھەقىقەت بولۇپ، بىز ئىنسانلارنىڭ مايمۇندىن بولغىنىغا ئىشەنمەيمىز.

مەن تەكىتلەپ قويماقچى بولغان ئەڭ ئاخىرقى بىر مۇھىم نۇقتا بار. ئۇ بولسىمۇ، بىز قۇرئاندىن ھەددىدىن زىيادە كۆپ ساندىكى پەنني بىلىملەرنى ئىزدىمەسلىكىمىز كېرەك. ئەگەر بىز قۇرئانغا بىر ئىلىم-پەن كىتابى تەرىقىسىدە مۇئامىلە قىلىدىكەنمىز، بىز ئۆز پۇتىمىزغا ئۆزىمىز پالتا چاپىمىز. قۇرئان بىر پەنني كىتاب ئەمەس. بىزنىڭ بەزى ئۆلىمالىرىمىز بۇ جەھەتتە بىر ئاز چەكتىن ئاشۇرۇۋەتتى. ئۇلار قۇرئاننىڭ ئىچىدىن يۈزلىگەن پەنني مۆجىزىلەرنى تاپماقچى بولۇشتى. ئەگەر مۇسۇلمان ئەمەس كىشىلەر ئاشۇنداق نەرسىلەرنى ئوقۇيدىغان بولسا، ئۇلار مۇسۇلمانلارنى زاڭلىق قىلىدۇ.

ئاللاھ ئالەم بوشلۇقىدا ئېلىپ بېرىلىدىغان سەپەردىن ئالدىن بېشارەت بەرگەنمۇ؟ ياق، ئۇنداق ئەمەس. ئاللاھ ئۇنداق ئىشلاردىن ئالدىن بېشارەت بەرمىگەن، ھەمدە ئۇنداق ئىشلارنى ئىنكارمۇ قىلمىغان. ئەگەر بىز قۇرئاندىن ناھايىتى كۆپ پەنني بىلىملەرنى تاپماقچى بولىدىكەنمىز، بىز دىنىمىزنىڭ ھەقلىق دەرىجىسىنى تۆۋەنلىتىۋېتىمىز.

مېنىڭ قارىشىمچە، قۇرئاننىڭ ئىلىم-پەن ساھەسىدىكى ئەڭ چوڭ مۆجىزىلىرىنىڭ بىرى شۇكى، قۇرئاندا ئىشلىتىلگەن پەنني سۆزلەر قۇرئان ئاللاھتىن چۈشكەن دەۋردە ئىشلىتىلىۋاتقان سۆز-ئىبارىلەردىن پۈتۈنلەي پەرقلىنىدىغان بولۇپ، قۇرئان ئۆزىدە دېيىلگەن بىر قىسىم نەرسىلەرنىڭ ھازىرقى زامان ئىلىم-پەنلىرى تەرىپىدىن ئىسپاتلىنىشىغا يول قويغان، ۋە ئۇنىڭغا ئىمكانىيەت قالدۇرغان. قۇرئان 7-ئەسىردىكى ئەرەب يېرىم ئارىلىدا ئىشلىتىلگەن سۆز-ئىبارىلەرنى ئىشلەتمىگەن، بەلكى، قۇرئاننىڭ گۈزەللىكى ۋە مۆجىزىسى شۇكى، ئۇ 7-ئەسىردىكى پەنني نەزەرىيىلەرنى ئىشلەتمەي، ھازىرقى زامان ئىلىم-پەن نەزەرىيىلىرىگە ماس كېلىدىغان سۆز-ئىبارىلەرنى ئىشلەتكەن.

قۇرئان بىر پەنني كىتاب ئەمەس، ئەمما، كىشىلەر ھازىرقى زامان ئىلىم-پەنلىرى ئاساسىدا قۇرئاننى ئوقۇپ، ئىككىسى ئوتتۇرىسىدا زىتلىق مەۋجۇت ئەمەسلىكىنى بايقايدۇ.

ياسىر قازىنىڭ لېكسىيىسى مۇشۇ يەردە ئاخىرلاشتى.

2. ئامېرىكا باشلانغۇچ مەكتەپلىرىدىكى ئىلىم-پەن مۇسابىقىلىرى

مەن بۇ جەھەتتىكى ئامېرىكىنىڭ ئەھۋالىنى ئالدىنقى يازمىدا ئازراق تونۇشتۇردۇم [2]. مەن ئوپتىكا (نۇر ئىلمى) ساھەسىدىكى خەلقئارالىق ئىلمىي دوكلات يىغىنلىرىغا بارغاندا، بەزىدە ئاشۇنداق بىرلا ۋاقىتتا 10-20 زاللاردا ئىلمىي دوكلاتلار سۆزلىنىدىغان چوڭ تىپتىكى يىغىنلاردا «بالىلارغا ئوپتىكىنى قانداق ئۆگىتىش كېرەك؟» (How to teach optics to kids?) دېگەن بىر ساھەنىڭمۇ بارلىقىنى، مۇتەخەسسىسلەر مۇشۇ تېمىدا مەخسۇس ئىلمىي ماقالە تەييارلاپ، ئۆز ماقالىلىرىنىڭ مەزمۇنلىرىنى ئاشۇنداق چوڭ يىغىنلاردا ئىلمىي دوكلات قىلىپ سۆزلەيدىغانلىقىنى كۆرۈپ قالىمەن. يەنى، كىچىك بالىلارغا پەننىي بىلىملەرنى ئۇلارنىڭ كىچىك ۋاقتىدىن باشلاپلا ئۆگىتىشنىڭ ئۇنۇملۈك ئۇسۇلى غەرب ئەللىرىدە ئالىلىقاچان بىر مۇتەخەسسىسلەر ئىلمىي تەتقىقات ئېلىپ بارىدىغان ساھەگە ئايلىنىپ بولغان بولۇپ، مەن ئالدىنقى تېمىدا تونۇشتۇرغان، ئامېرىكىنىڭ باشلانغۇچ ۋە ئوتتۇرا مەكتەپلىرىدىكى «ئىلىم-پەن مۇسابىقىسى» ئاشۇنداق بىر چوڭ ساھەدىكى ئىشلارنىڭ بىر قىسمىدۇر.

ئامېرىكىنىڭ باشلانغۇچ ۋە ئوتتۇرا مەكتەپلىرىدىكى «ئىلىم-پەن مۇسابىقىسى» نى ھەر بىر مەكتەپ ئۆز ئالدىغا، شۇ مەكتەپتىكى ھەممە سىنىپلار بىرلا ۋاقىتتا ئۆتكۈزىدۇ. بۇنداق پائالىيەتنىڭ تەييارلىقى ئادەتتە 2-3 ئاي بۇرۇن باشلىنىدىغان بولۇپ، ئالدى بىلەن ھەر بىر سىنىپنىڭ سىنىپ مەسئۇلى ئۆز سىنىپىدىكى بالىلارنىڭ يېشىغا ئاساسەن شۇلارغا ماس كېلىدىغان ئىلىم-پەن پروجېكت (تەتقىقات تۈرى) تېمىلىرىدىن 20-30 نى چىقىرىپ، ئاشۇنداق بىر تىزىملىكنى سىنىپىدىكى بالىلارغا تارقىتىپ بېرىدۇ. بالىلار ئۆزى ئۈچۈن بىر قانچە تېمىلارنى تاللاپ، تىزىملىكنى ئۆيىگە ئاپىرىپ، ئۆزى تاللىغان تېمىلارنى ئۆز ئاتا-ئانىلىرىغا كۆرسىتىدۇ. بىر قىسىم تېمىلار ھەر خىل بۇيۇملارنى سېتىۋېلىشنى، ھەمدە ئاتا-ئانىلارنىڭ ياردىمىنى تەلەپ قىلىدىغان بولغاچقا، ھەر بىر ئوقۇغۇچى ئۆزى تاللىغان تېمىنى ئالدى بىلەن ئۆز ئاتا-ئانىسىنىڭ ماقۇللۇقىدىن ئۆتكۈزىدۇ. ئاندىن تېمىنى مۇقىملاشتۇرۇپ، ئۇنى ئىشلەشكە كىرىشىپ كېتىدۇ.

مېنىڭ قىزىم تولۇقسىزدا ئوقۇۋاتقاندا، مەن بىر لازېر نۇرى ئۈسكىنى شىركىتىدە ئىشلەيتتىم. شۇنىڭ بىلەن قىزىم قىزىل رەڭلىك لازېر نۇرى بىلەن ئىشلەيدىغان بىر پروجېكتنى تاللىغان، ھەمدە مەن شىركەتتىن ئاشۇنداق بىر لازېر نۇرى ئەسۋابىنى بىر قانچە كۈن ئارىيەتكە ئېلىپ، بۇ ھەقتىكى تەجرىبىنى قىزىم بىلەن بىللە ئىشلىگەن ئىدىم. ئەگەر مەن ئۇنداق قىلمىسام، قىزىم بىرى لازېر نۇر ئەسۋابىنى تاپالمايتتى. يەنە بىرى لازېر نۇرى بىلەن كۆزنى زەخىملەندۈرۈۋېلىش خەۋپى مەۋجۇت ئىدى.

ئۇنداقتا، ئوقۇتقۇچىلار سىنىپىدىكىلەرگە چىقىرىدىغان تېمىلارنى نەدىن تاپىدۇ؟ غەربتە مەخسۇس مۇشۇ مەقسەت ئۈچۈن يېزىلغان كىتابلار ئىنتايىن كۆپ. مەن بۈگۈن پۈتۈن دۇنيا مىقياسىدا كىتاب ساتىدىغان، www.amazon.com دېگەن تور بېتىدە ئىزدەپ باقسام، مەخسۇس «ئىلىم-پەن مۇسابىقىسى» ئۈچۈن بېسىلغان كىتابلاردىن نۇرغۇنلىرى چىقتى. ئاشۇ كىتابلار ئىچىدىكى بىر قىسىملىرىنىڭ رەسىملىرىنى تۆۋەندىكى 2-رەسىمدە كۆرسىتىپ قويدۇم. دېمەك، مەكتەپلەر ئوقۇتقۇچىلار ئۈچۈن مەخسۇس مۇشۇنداق كىتابلارنى ئەكەلدۈرۈپ بېرىدىغان بولۇپ، ئۆز سىنىپىدىكى بالىلار ئۈچۈن چىقىرىدىغان تېمىلارنى ئوقۇتقۇچىلار ئەنە شۇنداق كىتابلاردىن پايدىلىنىپ چىقىرىپ بېرىدۇ.

بىر مىللەتنىڭ گۈللىنىشىدە ئىلىم-پەن ھەل قىلغۇچ رول ئوينايدىغانلىقىنى بىز ھەممىمىز بىلىمىز. غەرب ئەللىرىدىكى كىشىلەر بىلەن سېلىشتۇرغاندا، بۇ ساھەدە ئۇيغۇرلار ھازىرمۇ كۆپ ئارقىدا

ئىكەنلىكىنى، ئۇيغۇرلار نەزىرىدىكى «داڭلىق ئادەملەر» ھازىرمۇ تېخىچە ئاساسەن ئارتىسلار، شائىرلار ۋە يازغۇچىلار ئىكەنلىكىنىمۇ ئوبدان بىلىمىز. شۇڭلاشقا مەن ئۇيغۇر دىيارىدىكى مائارىپچىلارنىڭ مۇشۇ ساھەدە بىرەر يېڭى ئىش باشلاشقا بولامدۇ-يوق، ئازراق ئويلىنىپ ۋە ئىزدىنىپ بېقىشىنى ئۈمىد قىلىمەن. ئەگەر ئۇيغۇر دىيارىدىكى مائارىپچىلارنىڭ «ئىلىم-پەن مۇسابىقىسى» غا تېما كۆرسىتىپ بېرىدىغان ئىنگلىزچە كىتابلارغا ئېھتىياجى بولسا، مەن ئىقتىسادىي چىقىمنى ئۆز ئۈستۈمگە ئېلىپ، ئامېرىكىدىكى بىر قانچە قېرىنداشلارنى تەشكىللەپ ماڭدۇرۇپ بېرىش ئىشىنى قىلىپ بېرەلەيمەن. بۇنداق كىتابلارغا قىزىقىدىغان، پەقەت ئۆزى ئوقۇپ پايدىلانماقچى بولغان ئىنى-سىڭىللارمۇ كۆپ بولۇشى مۇمكىن. مېنىڭ ئۇنداق ئىنى-سىڭىللارغا دەيدىغىنىم، مەن بەك ئالدىراش ئۆتىدىغان بىرى بولغاچقا، مېنىڭ سىلەرگىمۇ ئۇنداق كىتابلارنى ماڭدۇرۇپ بېرىش ئىمكانىيىتىم يوق. شۇڭا ئۆزۈڭلار بىر ئامال قىلارسىلەر. بۇ ھەقتە مەن بىلەن ئالاقىلىشىدىغانلار، مەن بىلەن «bilimxumarmen@gmail.com» ئارقىلىق ئالاقىلەشسە بولىدۇ.

بۇ ماقالىنى ھېچكىمدىن سورىماي، مەنبەسىنى بەرگەن ئاساستا باشقا ھەر قانداق تورغا چىقارسىڭىز، ياكى ئېلكىتابقا ئوخشاش باشقا ھەر قانداق شەكىلدە ئىشلەتسىڭىز بولۇۋېرىدۇ. بۇ ماقالە بارلىق ئۇيغۇرلارغا مەنسۇپ.

پايدىلىنىش ماتېرىياللىرى:

[1] Can Islam and Science go together? – Yasir Qadhi
https://www.youtube.com/watch?v=8CIfojtRpcg

[2] بىلىمخۇمار: « ئامېرىكا باشلانغۇچ مەكتەپلىرىدىكى «كەسىپ تاللاش» پائالىيىتى»
http://bbs.izdinix.com/thread_58417_1_1.html

رەسىملەر:

1ـ رەسىم: ياسىر قازى مەزكۇر لېكسىيىنى سۆزلەۋاتقان بىر كۆرۈنۈش

2-رەسىم: مەن www.amazon.com تور بېتىدىن تاپقان، مەكتەپلەردىكى «ئىلىم-پەن مۇسابىقىسى» غا تېما بولالايدىغان مەزمۇنلار تەۋسىيە قىلىنغان بىر قىسىم كىتابلار